

Raske tervisekahjustuse määramise juhend

Käesolev juhend on suunatud arstidele, kes peavad oma töökohusena määrama tööõnnetuse tagajärjel tekkinud kehavigastuse raskusastme. Juhend on koostatud Vabariigi Valitsuse 3. 04. 2008. a määruse nr 75 "Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord" rakendamiseks ning kujutab endast tööõnnetuse raskusastme määramise abivahendit. Juhendi punktis 2 toodud vigastuse liikide loetelu koostas töögrupp, keda juhtis SA PERH erakorralise meditsiini keskuse ülemarst-juhataja dr Vassili Novak.

1. Sissejuhatus

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (edaspidi TTOS) § 22 kohaselt liigitatakse tööõnnetused raskusastme järgi kergeks, raskeks või surmaga lõppenud tööõnnetuseks. Raskeks loetakse tööõnnetust, mis põhjustas töötajale raske kehavigastuse või eluohtliku seisundi. „Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise korra” kohaselt peab arst teatama raskest tööõnnetusest viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis Tööinspektsiooni kohalikule asutusele. Tervisekahjustuse raskusaste peab olema tuvastatav objektiivsete uuringute ja kliinilise leiu alusel.

2. Tööõnnetuse tagajärjel tekkinud vigastuse raskusastme esmane määramine

Raskeks tervisekahjustuseks (traumaks) klassifitseeritakse järgmised vigastuse liigid:

2.1 Mehhaanilised vigastused:

1) Peavigastused

- Koljuvõlvimurd
- Koljupõhimikumurd
- Silmakoopapõhja murd
- Ülalõuamurd
- Alalõua murd
- Kolju- ja näoluude hulgimurrud
- Silmakoopa läbiv haav koos võõrkehaga või ilma selleta
- Silmamuna läbiv haav koos võõrkehaga
- Silmamuna läbiv haav võõrkehata
- Silma avulsioon [ärarebimine]
- Aju koldeline vigastus [aju põrutus]
- Epiduraalne traumaatiline hemorraagia [hematoom]
- Subduraalne traumaatiline hemorraagia (hematoom)
- Subarahnoidaalne traumaatiline hemorraagia (hematoom)
- Näo lõmastav vigastus
- Suuõõne haav
- Kõrva traumaatiline amputatsioon
- Pealaekudede avulsioon [ärarebimine]
- Trummikile traumaatiline ruptuur [rebend]

2) Kaelavigastused

- Kaela pindmised hulgivigastused (haavad, muljumised, verevalandused)
- Kõrisse tungiv kaela haav
- Kilpnäärmesse tungiv kaela haav
- Neelu tungiv kaela haav
- Kaela hulgahaavad
- Kaelalüli murd (sh ka neuroloogiliste ärajäämanähtudeta)
- Kaelapiirkonna liigeste ja sidemete nihetus
- Seljaaju kaelaosaga põrutus ja turse (kinnitatud magnetresonantstomograafiaga)

- Seljaaju kaelaosa muu vigastus
- Lülisamba kaelaosa närvijuurte vigastus
- Õlavarrepõimiku vigastus
- Unearteri vigastus
- Vertebraalarteri vigastus
- Välimise kägiveeni vigastus
- Sisemise kägiveeni vigastus
- Mitme veresoone vigastus kaelapiirkonnas
- Kaela piirkonna lõmastav vigastus
- Võõrkeha kõris
- Võõrkeha hingetorus
- Võõrkeha neelus

3) Rindkerevigastused

- Rindkereseina hulgihaavad
- Rindkereseina läbistavad haavad
- Torakaal- ehk rinnalülimurd (sh ka ilma neuroloogiliste ärajäämanähtudeta)
- Rinnakumurd
- Roiete hulgimurd
- Rinnalüli nihetus (sh ka ilma neuroloogiliste ärajäämanähtudeta)
- Seljaaju rinnaosa põrutus ja turse (kinnitatud magnetresonantstomograafiaga)
- Seljaaju rinnaosa muud vigastused
- Seljaaju rinnaosa närvijuurte vigastus
- Rinnaaordi vigastus
- Rindkere muude magistraalveresoonte vigastus
- Südamevigastus koos hemoperikardiga
- Traumaatiline pneumotooraks [õhkrind]
- Traumaatiline hemotooraks [verirind]
- Traumaatiline hemopneumotooraks [veriõhkrind]
- Bronhi vigastus

4) Kõhu, selja alaosa, lülisamba nimmeosa ja vaagna vigastused

- Kõhuseina läbistav haav
- Suguti, munandikoti ja munandite haav
- Nimmelülimurd (sh ka ilma neuroloogiliste ärajäämanähtudega)
- Vaagnaluudemurd
- Nimmelüli luksatsioon (sh ka ilma neuroloogiliste ärajäämanähtudeta)
- Nimmeosa lülivaheketta traumaatiline ruptuur
- Sümfüüsi [häbemeluudeliiduse] traumaatiline ruptuur
- Seljaaju nimmeosa põrutus ja turse (kinnitatud instrumentaalse uuringuga)
- Seljaaju nimmeosa muud vigastused
- Lülisamba nimmeosa ja ristluu närvijuurte vigastus
- Hobusaba vigastus
- Kõhu, selja alaosa ja vaagnapiirkonna magistraalveresoonte vigastus
- Kõhuõõneelundite vigastus
- Vaagnaelundite vigastus

5) Õla- ja õlavarrevigastused. Künarapiirkonna- ja künarvarrevigastused

- Õlapiirkonna luude ja õlavarremurd; Künarluumurd ja kodarluumurd
- Närvide vigastused
- Magistraalveresoonte vigastused
- Lõmastav vigastus
- Traumaatiline amputatsioon

6) Randme- ja käevigastused

- Randme- ja käepiirkonna luumurd
- Lõmastav randme- ja käevigastus
- Randme ja käe traumaatiline amputatsioon
- Ühe või enama sõrme (täielik; osaline) traumaatiline amputatsioon

7) Puusa- ja reievigastused

- Reieluumurd
- Närvide vigastused
- Magistraalveresoonte vigastused
- Lõmastav vigastus
- Traumaatiline amputatsioon
- Puusaliigese luksatsioon

8) Põlve- ja säärevigastused

- Sääremurd, sealhulgas peksemurd
- Põlveliigese luksatsioon
- Närvide vigastused
- Magistraalveresoonte vigastused
- Lõmastav säärevigastus
- Sääre traumaatiline amputatsioon

9) Kanna- ja jalavigastused

- Pöiapiirkonna luude murrud
- Lõmastavad labajala vigastused
- Pöia traumaatiline (täielik, osaline) amputatsioon

10) Mitut kehapiirkonda haaravad vigastused

- Hulgivigastused (nt tõmptrauma)

11) Täpsustatud mehhaanilised vigastused olenemata lokalisatsioonist, iseloomust ja ulatusest, mis põhjustasid traumaatilise šoki teket ja / või massiivse verekomponentide ülekande vajadust*

2.2 Termilised vigastused:

- Näopiirkonna II ja kõrgema astme põletus
- Silma ning silmamanustega piirdunud põletus
- Hingamisteede põletus
- Kehatüve ja jäsemete põletused summaarselt rohkem kui 10% olenemata astmest
- Mitut kehapiirkonda haarav koenekroosiga külmumus
- Hüpotermia alla 33,0 °C
- Kuumarabandus*

2.3 Keemilised vigastused:

- Keha välispinna kemikaalide mõjust tingitud söövitused olenemata astmest ja lokalisatsioonist
- Kemikaalide, gaaside, suitsude ja aurude põhjustatud bronhiit ja pneumoniit
- Kemikaalide, gaaside, suitsude ja aurude põhjustatud äge kopsuturse

2.4 Vee- ja õhurõhu toimed:

- Kessoontõbi
- Traumaatiline pürskeinjektsioon
- Hingamisteede barotrauma

2.5 Asfüksia, hüpoksia [lämbus]:

- Süsteemne koehapnikuvaegus mehhaanilisest hingamistakistusest*
- Uppumine ja mittesurmav vee alla vajumine*

2.6 Muud toimed:

- Elektrivoolu toime
- Anafülaktiline šokk kahjulikust reaktsioonist*
- Täpsustatud või täpsustamata ainete toksiline toime [mürgistus]*

* - ainult juhtudel, millal on **dokumenteeritud** elutähtsate organsüsteemide funktsiooni häired:

- generaliseeritud vereringe häire – šokk
- hüpoksia
- kooma
- või dokumenteeritud verekaotus üle 30% oletatavast indiviidi normaalsest vereringe mahust